

Casus perplexus

Dr. Kamil Henner,

universitní profesor v Praze

I. Zákon ze dne 18. března 1920, č. 189 Sb. z. a n., jímž se upravují platy profesorů při (katolických) theologických učilištích diecésních a představených při biskupských kněžských seminářích, má tři články:

Článek I. má tři paragrafy:

§ 1 stanoví platy pro profesory theologických učilišť diecésních ve stejné výši, jak stanoveny jsou pro profesory státních středních škol IX. hodnostní třídy, a to zákonem ze dne 7. října 1919, č. 541 Sb. z. a n.;

§ 2 stanoví, která doba je do platů včitatelná;

§ 3 má ustanovení o platech profesorů, kteří vystoupili z úřadu profesora na diecésním učilišti a jsou neschopni k jiné službě církevní, o započtení služebních let ztrávených před nastoupením řečené profesury a o započtení let profesury do let duchovní správy nově převzaté.

Článek II. stanoví pro představené biskupských kněžských seminářů kongruový příjem duchovních správců, a to buď samostatných, buď pomocných kněží podle jich postavení, jakož stanoví vpočitatelnost doby, dříve ztrácené před počátkem účinnosti tohoto zákona.

Článek III. má tři paragrafy, z nichž 1. stanoví, že náklad, jenž tímto zákonem vznikne, povinny jsou nejprve nésti fondy, pro ty které účely zřízené a jiné církevní důchody tomu věnované, a pak má důležitý dodatek, že zbytek nákladu takto nekrytý se uhradí z náboženského fondu.

§ 2 stanoví dobu účinnosti zákona a ruší všechna dřívější ustanovení.

§ 3 má obvyklý poukaz na provedení zákona.

Musili jsme poněkud obsírněji zmíniti se o obsahu řečeného zákona, poněvadž později se staly s ním různé změny, dosti komplikované, které tvoří základ naší interpretace.

II. Nový platový zákon ze dne 24. června 1926, čís. 103 Sb. z. a n. provedl v 1. odst. § 211 tyto změny: Ustanovení platového zákona o platech definitivních profesorů středních škol platí pro profesory diecésních učilišť theologických, na něž se vztahuje zákon zmíněný shora pod I.

Odstavec 2. § 211 ustanovuje honorování zástupců profesorů a odstavec 3. poukazuje na vládní nařízení, jímž má býti stanovena míra učební povinnosti.

Zajímavý však je 4. odstavec: „Ustanovení §§ 1 a 2 zákona, čís. 189 1920 Sb. z. a n. se zrušují; započtení předchozí služební doby pro stanovení výše služného se upraví vládním nařízením.“

Co na první pohled překvapuje, je skutečnost, že vytčený 4. odstavec nevytýká článku řečeného zákona z r. 1920. Tu by někdo mohl připadnouti na myšlenku, že zrušeny jsou obojí první a druhé paragrafy tohoto zákona, neboť: si *lex non distinguit, nec nostrum est distinguere*, a článek I. a III. mají oba tři paragrafy. Ale takový úsudek byl by ukvapený a čistě formalistický, poněvadž z textu § 211 je přece patrné, že se myslí pouze na profesory diecésních učilišť theologických, o nichž mluví pouze článek I. Patrně že se zákonodárci zdálo zbytečným vytýkati čl. I., ovšem nejde-li o pouhé přehlédnutí. Ostatně by zrušení § 2 článku III. nemělo rozumu vzhledem k jeho obsahu, shora vytčenému.

Vzhledem k tomu, co jsme vytkli, platí tedy podle platového zákona § 3 článku I., článek II. a III. nadále.

III. Ale nové změny provedl na zákoně z r. 1920 nový kongruový zákon ze dne 25. června 1926, čís. 122 Sb. z. a n. Neboť § 4, odstavec 1. zrušil článek II. zákona z r. 1920, an stanovil, že ustanovení §§ 1—3 kongruového zákona platí také pro výměru platů a odpočivných i zaopatřovacích požitků představených kněžských seminářů, pokud jde ovšem o místa systemisovaná se souhlasem státní správy kultové. Toto ustanovení jest jasné a nezavdává příčiny k pochybnostem.

Ale odstavec druhý § 4 kongruového zákona praví doslovně: platnost ustanovení článku I. a III. zákona ze dne 18. března 1920, čís. 189 Sb. z. a n. rozšiřuje se i na profesory theologických učilišť diecésních na Slovensku a Podkarpatské Rusi, pokud jde o místa systemisovaná se souhlasem státní správy kultové.

Tato stylisace není dostatečně jasná, poněvadž by se mohlo říci, že druhý odstavec § 4 oživuje zase celý článek I. zákona z r. 1920, ježto běží snad o rozšíření původního zákona z r. 1920 na Slovensko a Podkarpatskou Rus. Ale proti této argumentaci sluší namítnouti: platový zákon z r. 1926 a kongruový zákon téhož roku, nabyly sice oba účinnosti dnem 1. ledna 1926 (srovnej tam § 215, 1. odst., zde § 8). Mladším zákonem zůstává však přece kongruový zákon, neboť je z 25. června 1926 a vydán dne 13. července 1926, kdežto platový zákon zůstává starším, neboť je ze 24. června 1926 a vydán dne 7. července 1926. Musíme tudíž předpokládati, že mladší zákon kongruový znal změnu článku I. zákona z r. 1920, provedenou platovým zákonem. Platí tedy na Slovensku a v Podkarpatské Rusi

ze zákona r. 1920 pouze § 3 původního článku I. a místo zrušeného § 1 a 2 platí, co zavedl v prvních třech odstavcích § 211 platového zákona.

Rozšíření článku III. na Slovensko a na Podkarpatskou Rus jest ovšem velký present pro jmenované země, neboť i tam nyní zbytek nákladu podle zákona z r. 1920, resp. 1926, nekrytého, uhradí se z náboženského fondu. Ježto však náboženský fond tamější je pasivní, znamená to důsledně doplnění ze státních prostředků, neboť by jinak náklady nemohly býti hrazeny, a mlčky se zavedly zásady o krytí schodků Náboženské matice v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

To, co bylo vytčeno, jest ovšem jen rozšíření § 1 článku III. na Slovensko a Podkarpatskou Rus. Ačkoliv odstavec 2. § 4 kongruového zákona mluví prostě o článku III. zákona 189/1920, tož přece toto rozšíření nemůže se vztahovat ani na § 2, ani § 3 článku III. Neboť § 2 stanoví účinnost zákona z roku 1920 dnem 1. října 1919, kteréžto retrotrakční ustanovení však je vyloučeno § 8 kongruového zákona, kde účinnost stanoví se 1. lednem 1926. Pak se ruší v § 2 článku III. zákona z r. 1920 zákony a nařízení, které na Slovensku a v Podkarpatské Rusi nikdy neplatily, takže rozšíření § 2 by tam nemělo vůbec smyslu.

§ 3 článku III. má pak obvyklý poukaz příslušným ministrům, aby provedli zákon, což však po věcné stránce nic zvláštního neznamená, poněvadž § 8 kongruového zákona má podobné ustanovení, třebas v detailu poněkud se lišící.

IV. Z toho, co posud řečeno, je patrné, že vytčená zákonná ustanovení, pozměňující zákon z r. 1920, přioděna byla formou, která by v moderním zákoně objevovati se neměla, neboť svědčí o překotnosti stylisace vyvolané krátce před uzákoněním.

Doufejme, že prováděcí nařízení ke kongruovému zákonu odstraní zmíněné nejasnosti úpravou věcně přiměřenou.